

Politechnika Śląska

Instytut Fizyki – Centrum
Naukowo-Dydaktyczne

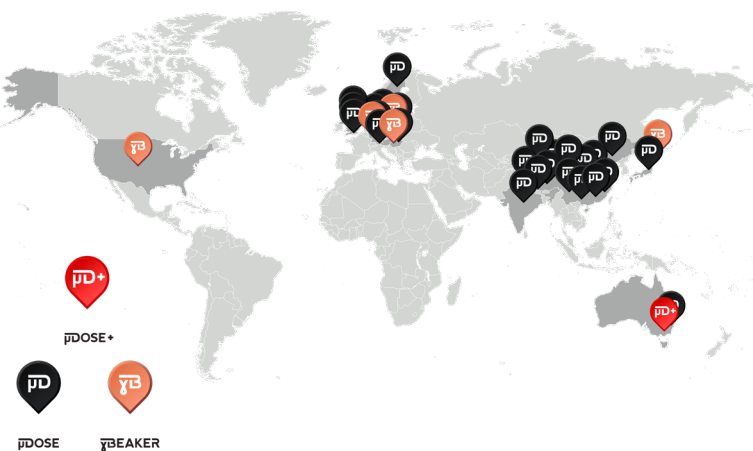
Uczestnik w kategorii INSTYTUCJA SEKTORA B+R
INNOWATOR ŚLĄSKA 2024

Innowacyjne rozwiązania z zakresu pomiarów środowiskowych i radioaktywności

Szereg prac badawczych związanych z pomiarami niskich zawartości radionuklidów w środowisku naturalnym prowadzonych na Politechnice Śląskiej został wdrożony przez firmę miDose Solutions sp. z o.o., powstałą w 2018 roku jako spin out. Inspiracją dla powstania spółki i komercjalizacji opracowanych rozwiązań była chęć wyjścia naprzeciw potrzebom i oczekiwaniom społeczności zajmującej się tematyką datowania, zwłaszcza luminescencyjnego, a także usprawnienie jej codziennej pracy. Innowacyjne rozwiązania opracowane na Politechnice Śląskiej zaimplementowane są w urządzeniach wykorzystywanych w Europie, Azji, Australii i Stanach Zjednoczonych.

Flagowym produktem wprowadzonym na rynek w 2019 roku, jest system μ DOSE wykorzystujący opatentowane rozwiązania. System μ DOSE jest kompaktowym urządzeniem do pomiarów aktywności promieniowania α i β w materiałach geologicznych i ceramicznych. Umożliwia określenie mocy dawki α , β oraz γ , a następnie wyznaczenie wieku archeologicznego metodą optycznie stymulowanej luminescencji, termoluminescencji lub elektronowego rezonansu paramagnetycznego.

miDOSE
SOLUTIONS

Zasada działania systemu μ DOSE opiera się na zdolności do jednoczesnej detekcji, rozróżniania i liczenia cząstek α i β dzięki wykorzystaniu podwójnego scyntylatora. Dodatkowo, system wykrywa i identyfikuje cztery pary rozpadu pochodzące z naturalnych szeregów promieniotwórczych ($^{220}\text{Rn}/^{216}\text{Po}$, $^{219}\text{Rn}/^{215}\text{Po}$, $^{212}\text{Bi}/^{212}\text{Po}$ i $^{214}\text{Bi}/^{214}\text{Po}$). Urządzenie to umożliwia pomiar niewielkich próbek, redukując tym samym ograniczenia związane z badaniem materiałów rzadkich lub trudno dostępnych.

W wyniku prac badawczo-rozwojowych prowadzonych we współpracy Politechniki Śląskiej i miDose Solutions sp. z o.o. w 2023 roku wdrożono system μ DOSE+, w którym znacząco poprawiono dokładność otrzymywanych wyników, dzięki zastosowaniu uczenia maszynowego, potrójnego układu scyntylatorów, pasywnej osłony miedzianej wysokiej czystości oraz dodaniu układu redukcji ^{222}Rn i ^{220}Rn w komorze z próbką. Dzięki tym zmianom system μ DOSE+ jest idealny do pomiaru niskiej promieniotwórczości α i β dla próbek znacząco mniejszych niż w przypadku systemu μ DOSE.

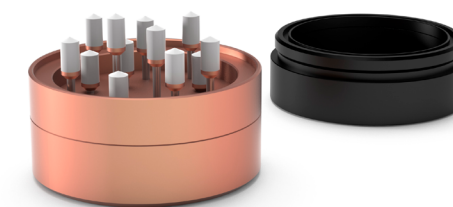
System μ DOSE+

Systemy μ DOSE i μ DOSE+ stanowią alternatywę dla rutynowo stosowanej spektrometrii promieniowania gamma, nie wymagającą chłodzenia ciekłym azotem. Koszty utrzymania są znikome, przy zachowanej wiarygodności dostarczanych wyników – co wykazano licznymi badaniami prowadzonymi na Politechnice Śląskiej oraz we współpracy z czołowymi zagranicznymi ośrodkami naukowymi. Systemy wyposażone są w dedykowane oprogramowanie umożliwiające łatwe zarządzanie pomiarami oraz kompleksową analizę wyników.

Produktem opracowanym na Politechnice Śląskiej na potrzeby pomiarów promieniowania jonizującego w próbkach geologicznych i ceramicznych i wprowadzonym na rynek przez miDose Solutions sp. z o.o. w roku 2019 jest γ BEAKER. Jest to ultraszczelny pojemnik pomiarowy, dedykowany spektrometrii gamma, zaprojektowany z myślą o przeciwdziałaniu ucieczce z próbek ^{222}Rn , która prowadzi do niedoszacowania aktywności badanych materiałów, szczególnie gdy ta określana jest na podstawie pochodnych ^{222}Rn , takich jak ^{214}Bi czy ^{214}Pb . W 2021 roku opracowano γ SPIKE, będący dodatkiem do γ BEAKERa, umożliwiającym korekcję na samopochłanianie kwantów promieniowania X i niskoenergetycz-

γ BEAKER

γ SPIKE

nego promieniowania γ . γ SPIKE stanowi alternatywę dla konwencjonalnej metody znaczenia próbek materiałem promieniotwórczym o znanej aktywności, która trwale zanieczyszcza materiał.

W 2024 roku wdrożono modułowy system do grafityzacji materiałów organicznych, μ GRAPHILINE, powstały w oparciu o szereg zgłoszeń patentowych opracowanych we współpracy Politechniki Śląskiej i miDose Solutions sp. z o.o.. W pełni zautomatyzowany system jest odpowiedzią na potrzeby społeczności zajmującej się datowaniem radiowęglowym. μ GRAPHILINE, w przeciwieństwie do powszechnie wykorzystywanych systemów do grafityzacji, nie wymaga zastosowania gazów technicznych, znacznie ograniczając koszty eksploatacji i zwiększając bezpieczeństwo miejsca pracy. Modułowość systemu umożliwia jednoczesną grafityzację wielu próbek.

Grafityzacja z wykorzystaniem μ GRAPHILINE cechuje się wysoką wydajnością, szybkością oraz powtarzalnością. Parametry takie jak temperatura, czas spalania czy transfer CO_2 mogą być dostosowywane do indywidualnych potrzeb użytkownika za pomocą dedykowanego oprogramowania.

μ GRAPHILINE

Powyższe innowacyjne rozwiązania opracowane na Politechnice Śląskiej są chronione patentami UPRP PL230544, PL231607, PL241835, PL242191 i PL243321 oraz zgłoszone do UPRP P.443775, P.447622, P.448290, P.448291 i P.448293.